

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Observationes in Cap. XII. de Bonis Ecclesiæ in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

QUÆSTIO XXVII. ABBAS.

Autor confundit Ordinationem, quæ est Benedictio Abbatis electi, cum Electione. Multas res scitu dignas omittit. REGULÆ XI. per quas Argumentum exponit, non disponuntur juxta ordinem naturalem, non incipiendo, ut factum opus erat, à qualitatibus Jure Communi requisitis ad Abbates (nempe esse ex ipso Monasterio & non extraneo, undè sequitur, Clericum Sæcularem ab eis excludi, ita, ut postulari tantum possit, perindè ac Monachus extraneus; bonis moribus esse commendatum; bonæ conversationis in Monasterio: & aliis dotibus, quæ enumerantur in *Can. 3. 4. CAUS. XVIII. QUÆST. II.* quos laudat. Post sermonem de Electione, & de iis, per quos fieri debeat: videlicet, per Conventum; loqui opus erat de Ordinatione, quæ fit ab Episcopo. His duobus Capitibus subjici debebant ea, quæ pertinent ad Abbatis Officia; nempe, manere cum Religiosis; non pati, ut vagi sint; obedientiam sibi conciliare; non admittere Monachos alienos; coire quotannis cum aliis Abbatibus, non habere plures Cellulas, neque plura Monasteria, quæ sint ab invicem independentia; subesse Episcopo, si agatur de Abbate, qui non est Exemptus.

Cùm Abbas reus fuit per violationem Officiorum suorum, post illorum enumerationem, differendum erat de punitione Abbatis; per quem exerceri debeat; quæ pena sit illi infligenda: Plura non reperiuntur in illis *Regulis*, quarum Summam attulimus cum methodo, quâ disponi possint, ut debitum ordinem obtineant, valdè discrepantem ab eo, quem hic habent.

Sola *Regula III.* Exceptiones habet: ea pertinet ad Electores. *Exceptio I.* respicit Casum, quo Jus eligendi amiserunt ob sua crimina; *Exceptio II.* Casum, quo Abbas in Superiorem dandus est Monialibus. *Can. 11. CAUS. XVIII.* non loquitur de Abbate, sed de Superiore; verum hic Superior denominari potest Abbas, sicut in Titulo vocatur Præpositus: Moniales, de quibus loquitur, subditæ erant Episcopo; idèque Episcopus eis Superiorem providere tenebatur.

QUÆST. XXVIII. Usque ad XXXV.

Regulæ, quæ hic colliguntur, indicant solum Textus Argumento Quæstionis congruos. Sufficiet observare, per Monachos *Nigros* intelligi *Benedictos*: Privilegium Templariorum & Hospitaliariorum celebrandi semel in anno in Locis interdictis, transisse in Jus Commune, & notabile incrementum accepisse, *Cap. 24. de Sent. Excomm. in 6.* plures alios in Corpore Juris extare Textus circa Argumentum uniuscujusque Quæstionis, quam qui hic indicantur. Illi collecti atque expositi sunt in nostris *Regulis* circa *Religiosos*.

QUÆST. XXXVI. circa *Feminas Ecclesiasticas* & *Moniales*. XXXVII. *Abbatissam*. XXXVIII. *Diaconissam*.

Regulæ duarum novissimarum Quæstionum fere singulæ indicant solum Textus Argumento affines; multi tamen omittuntur: idem fere est de *Regulis XIX.* *Quæst. XXXVI.* multum abest, ut in eâ laudentur omnes Textus, qui ad Ecclesiasticas mulieres pertinent; nihil enim hic occurrit circa *Canonissas*, & nihilominus in Corpore Juris multi *Canones* de ipsis loquuntur, ut patet ex nostro *Traçtatu de Canonissis*.

Contenta in his *Regulis* rectius ordinari potuissent, ea reducendo ad ea, quæ respiciant 1. Earum nomina, *Sanctimonialium, Monialium, Religiosarum*. 2. Receptionem earum, 3. earum Professionem per impositionem Veli; 4. Consecrationem. 5. Earum Superiorem; 6. Earum Visitationem; Officia sive

communia cum Monachis, sive ipsis peculiaria. 7. Punitionem eorum, qui eas corrumpunt.

Pleraque *Regulæ* versantur circa Officia, quorum præcipua sunt. 1. Ut earum Monasteria à Claustris Monachorum sint remota. 2. Ut vitent colloquia & confabulationes cum illis. 3. Ne cantent Officium in eodem Choro cum Clericis, nec cum Monachis. 4. Ne cubent in eodem Lecto cum viris quibuscumque. 5. Ne Domos separatas habeant. 6. Ne tangant Ornamenta Altaris, neque Vasa Sacra, 7. Ne Thus circa Altare gerant, 8. Ne Viros in Conventu doceant. 9. Ne nubant. 10. Orent & ferant Vestes conditioni suæ congruas. 11. Ne egrediantur. *REG. XV.* ferens, observandum esse, quoad *Moniales*, id, quod præcipitur ergà *Monachos*, restringi debet ad ea, quæ præcipiuntur *Cap. ult. de Statu Monach.* à quo illa desumpta est, quod nominatim excipit omnia capita, quæ Religiosarum statui non sunt apta: quoad reliqua generaliter affirmare possumus, idem esse de *Monialibus* ac de *Monachis*, quoad ea, quæ pertinent ad substantiam Status Religiosi in Tribus Votis consistentem.

Textus laudatus in *REG. II.* desumptus est à Concilio *Hispalensi*, quod *Moniales* Provincie *Monachorum* directioni subjecit, cum necessariis cautionibus, ad præmuniendos utrosque adversus periculum mutæ frequentationis. Is legi meretur.

OBSERVATIONES in CAP. XII. de *Bonis Ecclesiæ in genere.*

Per *Bona Ecclesiastica* intelligitur hic, quidquid pertinet ad Loca Divino Cultui, Piis-ve Operibus consecrata. Nomen, *Ecclesiæ*, hic generale est, & complectitur omnia ejusmodi Locorum genera; nempe, Monasteria, vel Domus Religiosas, sub quibus continentur Hospitalia, varizque eorum species; Capellas; Oratoria; necnon Ecclesias Cathedralis, Collegiatis, Parochiales. Quæ pertinent ad hæc Loca, sunt Mobilia, vel Immobilia. Fructus Naturales, vel Civiles Immobilem, sunt bona Mobilia. Pecunia, quamvis ex natura suâ sit Mobilis, fit nihilominus bonum Immobile, si convertatur in jus pensionem annuam pariens. Cùm beneficia sint Officia, quibus annexi sunt aut certi fundi, vel certi redditus ex illis fundis provenientes, aut certa jura percipiendi aliquos fructus, putà Jus Decimarum percipiendarum, aut Oblationum, aut Primitiarum; Beneficia numerantur inter Ecclesiastica bona, sed duntaxat quatenus habent Temporale, quod in eis merum est accessorium: proindè Textus, qui de Beneficiorum distributione loquuntur, alieni sunt Argumento hujus *Capitis*, quod bona Ecclesiastica in seipsis considerat.

Secus est de Textibus, qui loquuntur de Juribus Beneficiorum: nam Jus administrandi certa bona unum est ex præcipuis Juribus Ecclesiasticis; & duplex est: aliud speciale unicuique Beneficiato competens, & limitatum ad portionem bonorum, quæ ejus Beneficio annexa sunt, quibus uti debet sicut diligens Paterfamilias, invigilando eorum conservationi, ac etiam incremento, prout poterit: aliud generale est, & pertinet ad solos Prælatos, qui Jurisdictionem habent in Beneficia in suo districtu sita; tales sunt imprimis Episcopi, qui, ratione suæ Jurisdictionis Episcopalis, Summam habent Præfecturam in omnia bona Beneficiorum suæ Diæceseos; undè nascitur Jus cogendi Beneficiatos ad conficiendum Inventarium bonorum, ac Jurium Beneficiorum, quod deponatur & servetur in Chartulariis suis; Jus exigendi rationem bonorum Fabricarum; Jus assistendi rationibus reddituum Hospitalium; examinandi causas alienationum, hæque confirmandi, prout expedire duxerint.

Cùm Jus utrumque administrandi bona Ecclesiastica, sit Beneficiorum Appendix, pertinere solum debet

debet ad Clericos Sæculares, aut Regulares, Beneficiorum Possessores: non verò Laicis, qui sunt Beneficiorum incapaces. Præterea, Laici ab eorum bonorum possessione excluduntur, ratione destinationis ipsorum ad servitium Divinum, quod non persolvunt, nec persolvere possunt.

Hæ necessariæ nobis visæ sunt Observaciones, ad ordinandas, atque intelligendas hujus Capitis Regulas XVIII. nam eæ referuntur ad administrationem, distributionem, & possessionem bonorum Ecclesiæ; sed non sufficiunt ad REG. XI. explicandam, quæ fusius differit de alienatione, quam Exceptionibus XLIII. enucleat, & magnâ Replicationum vel etiam Duplic. copiâ. Porro, hic apparatus magis est idoneus ad afferendam caliginem, quam lucem huic Argumento; idcirco redimus ad observaciones, & damus Summam omnium rerum, quæ ad alienationem pertinent.

Jus alienandi, est appendix Juris administrandi: nam quilibet Administrator, non potest in quibusdam casibus bonam administrationem facere sine alienatione, quia utilitas Domini id interdum requirit; puta, si agatur de fundis sterilibus, aut parum fructuosis, vel de collocatione pecuniæ ad quantum ipsius; inde nascitur Tutoris & Curatoris potestas alienandi, cum eorum interest, quorum bona administrant. Leges quæ alienationem prohibent, id vulgò statuunt ratione boni, vel publici vel privati Possessorum. In primo casu, alienatio licita esse nequit, nisi publica utilitas eam fieri possit. Bonum publicum vel est Profanum, vel Sacrum. & pertinet ad Religionem, & tunc licere debet alienare, cum Religionis interest, ut id fiat; vel non licere, cum Religionis interesse contrarium est. Porro, quod modò diximus de bonis Sacris, unice convenit Bonis Ecclesiasticis, idcirco quòd omnia servitio Divino destinata sint, quod exigit 1. ut sint Ministri, qui illud persolvant. 2. Loca, in quibus id fiat. 3. Vasti, Ornamenta, & res aliæ, sine quibus perfici nequit cum dignitate & decentiâ. 4. Ut illi Ministri honestè exhibeantur. 5. Loca ædificentur, decorentur, cum opus erit. 6. Pauperes & aliæ Personæ miseræ juventur, consolentur, visitentur, & eripiantur à tribulatione, ut is, qui levamen hoc illis procurat, benedicatur & glorificetur, juxta hoc dictum egregium, JACOBI I. 27 *Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem, hæc est visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum*: Quod significat, opera charitatis, sine quâ Deus coli nequit, esse præcipuas actiones Religionis; quod etiam docemur per verba CHRISTI; *Misericordiam volo & non Sacrificium*. Inde factum est, ut Ecclesia semper Bona sua erogaverit ad opem & solatium Personarum, quæ miserâ, dolore atque arumnis quatiuntur; non secus atque ad Fabricæ curam, & alimenta Ministrorum Sacrorum; inde vetus divisio bonorum Ecclesiasticorum in *Quatuor Partes*, quarum una pertinebat ad Episcopum, alia ad Clerum, alia ad Pauperes, alia ad Fabricam.

Cum destinatio Bonorum Ecclesiæ, ea venerabilia magnique momenti faciat, conservationi ipsorum providere oportuit, non solum per strictissimam prohibitionem illa usurpandi, sed etiam illa alienandi extrâ Casus necessitatis. Regulas quoque statuere opus fuit, ex quibus judicaretur, an alienatio necessaria foret; & solemnitates præscribere, quæ hanc à dolo, fraude & captione potegerent; nec non reservare judicium de necessitate ad Prælatos, qui præfecturam habent in hæc bona. Ad hæc Principia reducuntur omnes Textus laudati in *Regula XI. ejusque Appendicibus*. Regula & Replicationes respiciunt Casus, in quibus alienatio non est licita: Exceptiones, & Duplicationes definiunt Casus, in quibus alienatio licita est.

Quamvis omnes casus liciti, dividi possint in plures Classes; videlicet 1. casus, in quibus Ecclesiæ

necessitas id possit: v. gr. cum ære alieno laborat, vel pecuniâ indiget ad extruenda ædificia diruta, sive ad faciendas Reparaciones magni sumptus; 2. Casus, in quibus id Ecclesiæ requirit utilitas; puta, cum vendit, aut permutat fundos steriles, ad acquirendos fertiles; 3. Casus, in quibus commodum id postulat; v. gr. cum fundi remoti permutantur, aut venduntur, ad eos enendos, qui sunt viciniore. 4. Casus Charitatis; puta, cum vendit, aut pignori subicit ad longum tempus fundos suos, ad alendos Pauperes, vel redimendos Captivos. Hæ tamen Quatuor Classes reduci possunt ad casus necessitatis; nam Ecclesia tenetur opulari Pauperibus & lucro suo providere. Porro, casus secundi & tertii generis, sunt quæstiosi; idem dicendum de casibus alienationis, quæ fit ad remunerationem servitorum Ecclesiæ præditorum. Præcipue requisitarum solemnitatum, sunt inquisitio de commodo, aut incommodo, citatio Personarum, quarum interest, discussio rationum in utramque partem, & consensus Beneficiorum, ad quos bona pertinent.

Inter Prælatos, ad quos pertinet jus autorisandi alienationes, alii potestatem hanc habent Jure Communi; tales sunt Episcopi, quibus competit Jurisdictio in bona ab Ecclesiâ dependentia, nec non in Personas Ecclesiasticas Diocesanos; alii habent ex Privilegio, quales sunt Abbates Exempti, qui, Exemptione remota, subicerentur illi Jurisdictioni, sed qui ex Privilegii vigore, eam exercent in certo districtus loco Episcopatus.

Horum Principiorum applicationem ad ea, quæ sub hæc continentur Regula, non aggredimur, longius nos ferret hæc enumeratio.

REG. XII. XIII. XIV. XV. XVI. respiciunt Consecraria alienationis sive justæ, sive injustæ; scilicet pœnas adversus Alienatorem injustum, nempe suspensionem, aut excommunicationem; nullitatem Actus; obligationem vindicandi rem Ecclesiæ restituendam; denique indemnem faciendi Emptorem evictum. Cum alienatio injusta est, Acquirens contineri debet intrâ limites Contractus ipsius.

Dux Regula novissimæ loquuntur de Precario, sed brevissimè: quæ defunt hic circa hunc Contractum & bona Ecclesiastica, supplebuntur per *Cap. VII. Lib. V.* quod respicit Contractus. Vix divinari potest, quam ob causam hic de Precario locutus sit potius, quam de aliis Contractibus magis usitatis, per quos fit vulgò alienatio bonorum Ecclesiasticorum; sed parvi refert id cognoscere.

OBSERVATIONES in CAP. XIII. de Decimis, Primitiis, Oblationibus.

Autor ab institutione Decimarum orditur, & merito, laudatque Textus dicentes, eam esse Juris Divini, sive quia ad Christianorum Decimas Legis præcepta circa Judæorum Decimas prorogant, quarum nostræ sunt mera imitatio, ut evidenter patet ex pluribus differentiis inter utraque intercedentibus; sive quia inter nos institutæ sunt ad sustentationem Ministrorum Sacrorum, sumptusque necessarios ad Servitium Divinum: quæ duo Capita Jure Naturali ac Divino præcipiuntur.

Deinde, plures Textus laudat loquentes de Privilegiis, quæ à Decimarum Præstatione plura Personarum genera liberant; vel quæ aliis attribuunt Jus Decimarum, quam Curatis & Episcopis, qui tenent locum Sacerdotum, eorumque Principum, & sunt Ordinarii Legis Novæ Ministri. Tales sunt Religiosi, atque etiam Laici. Hæc autem Privilegia conceduntur à Pontifice, aut ab Episcopis, qui non dispensant à Jure Divino, nihilomagi, quam Summus Sacerdos, & Principes Sacerdotum; qui erant figura Pontificis & Episcoporum. Alios præterea Textus laudat, qui docent,